

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

AELMOESENEIEBOS (SG_R3_BES_06)

MELLE, OOSTERZELE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Aelmoeseneiebos” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “*Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden*” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Melle, Oosterzele

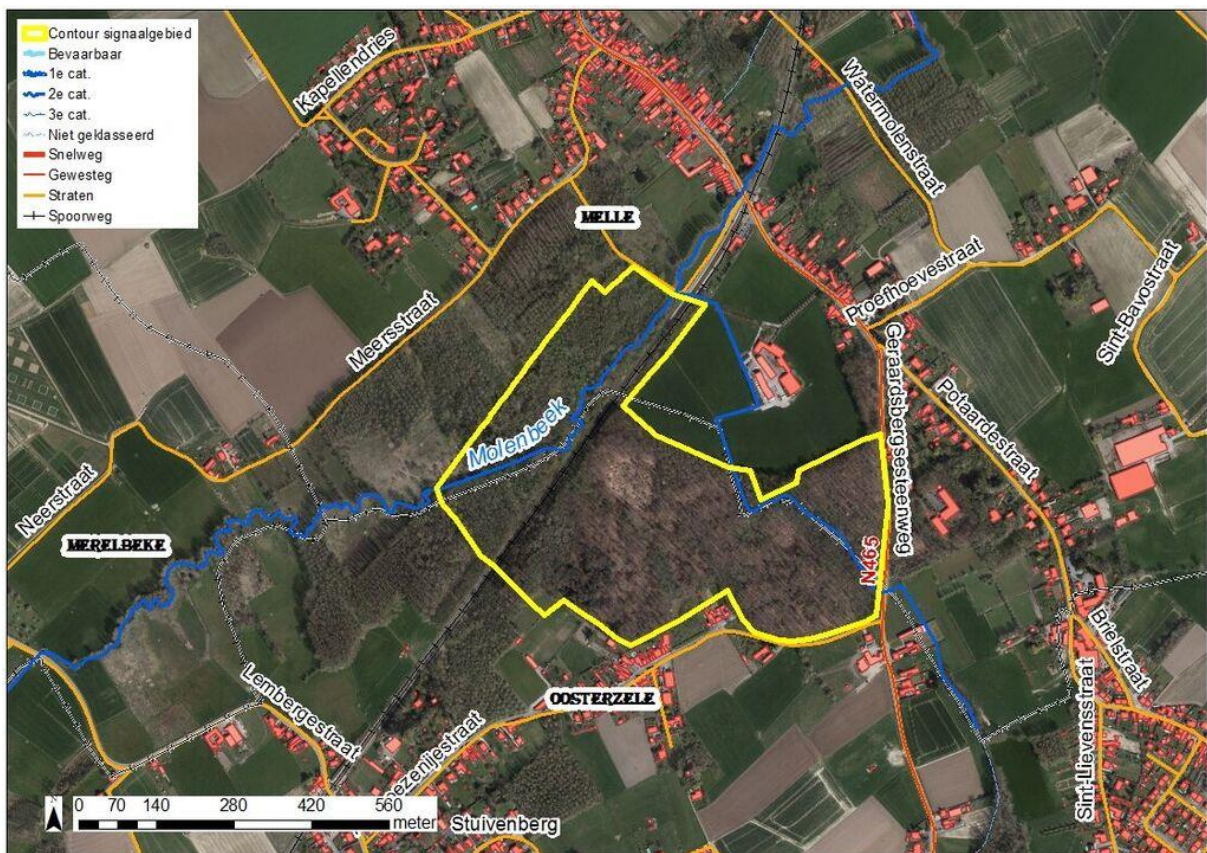
Provincie(s): Oost-Vlaanderen

Ligging: Voornamelijk bosgebied in de vallei van de Molenbeek-Gondebeek en gelegen tussen de Aalmoezenijestraat (Oosterzele) en de Meerstraat, Potaardestraat en Geraardbergsesteenweg (Melle)

Bekken: Benedenscheldebekken

Betrokken waterlopen: Molenbeek-Gondebeek, OS183

Oppervlakte: 29,43 ha

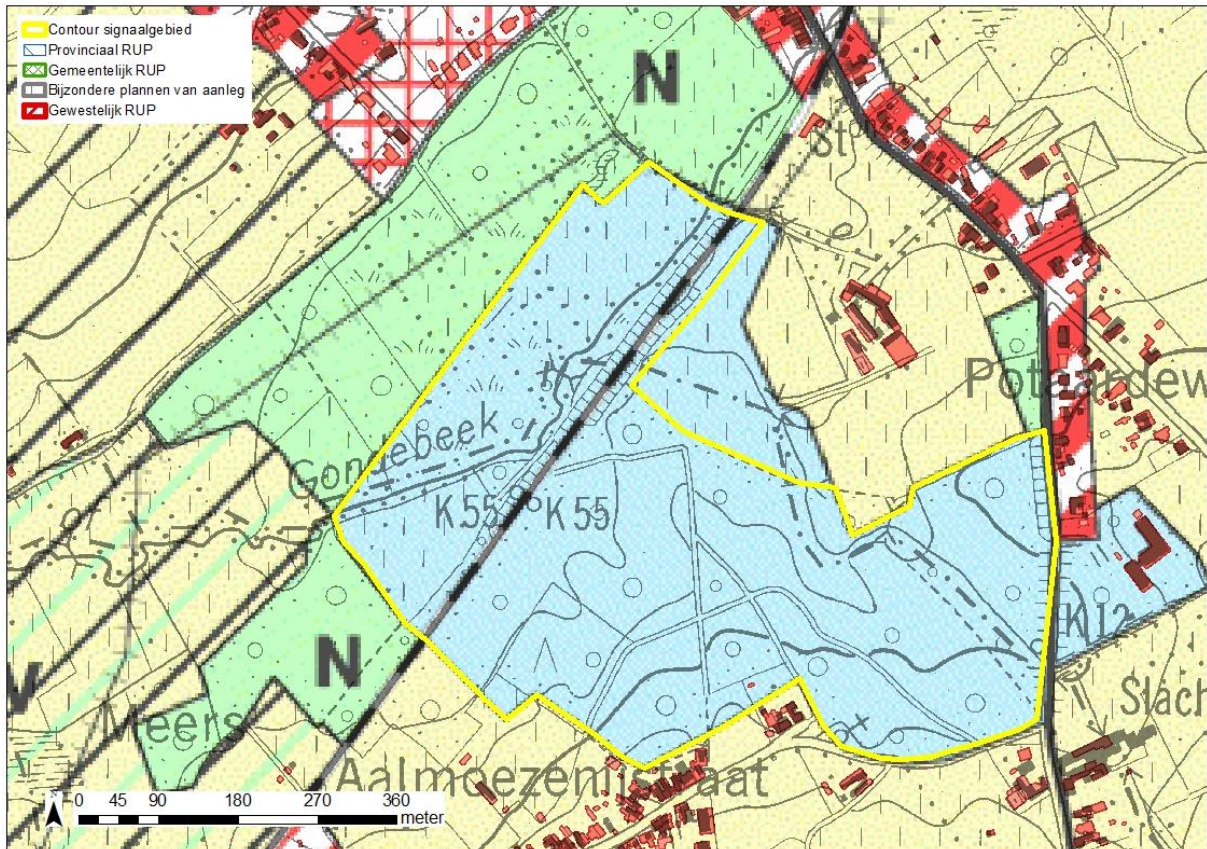
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Openbaar nut

Globale beschrijving:

Bosgebied (in gebruik door UGent)

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 4/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering Benedenscheldebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Gezien de grote kans op overstromingen is ontwikkeling van het noordelijk deel niet gewenst. Tijdens de selectieperiode was het evenwel niet duidelijk welk gebruik en welke toekomst het bos heeft binnen zijn huidige bestemming en in hoeverre hier tegenstrijdigheid zou zijn met het waterbergend karakter van het gebied. Verder onderzoek is aangewezen.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Het volledige beboste gebied met bestemming openbaar nut wordt meegenomen. De hoek waar zich momenteel weiland bevindt wordt niet meegenomen in de contour.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

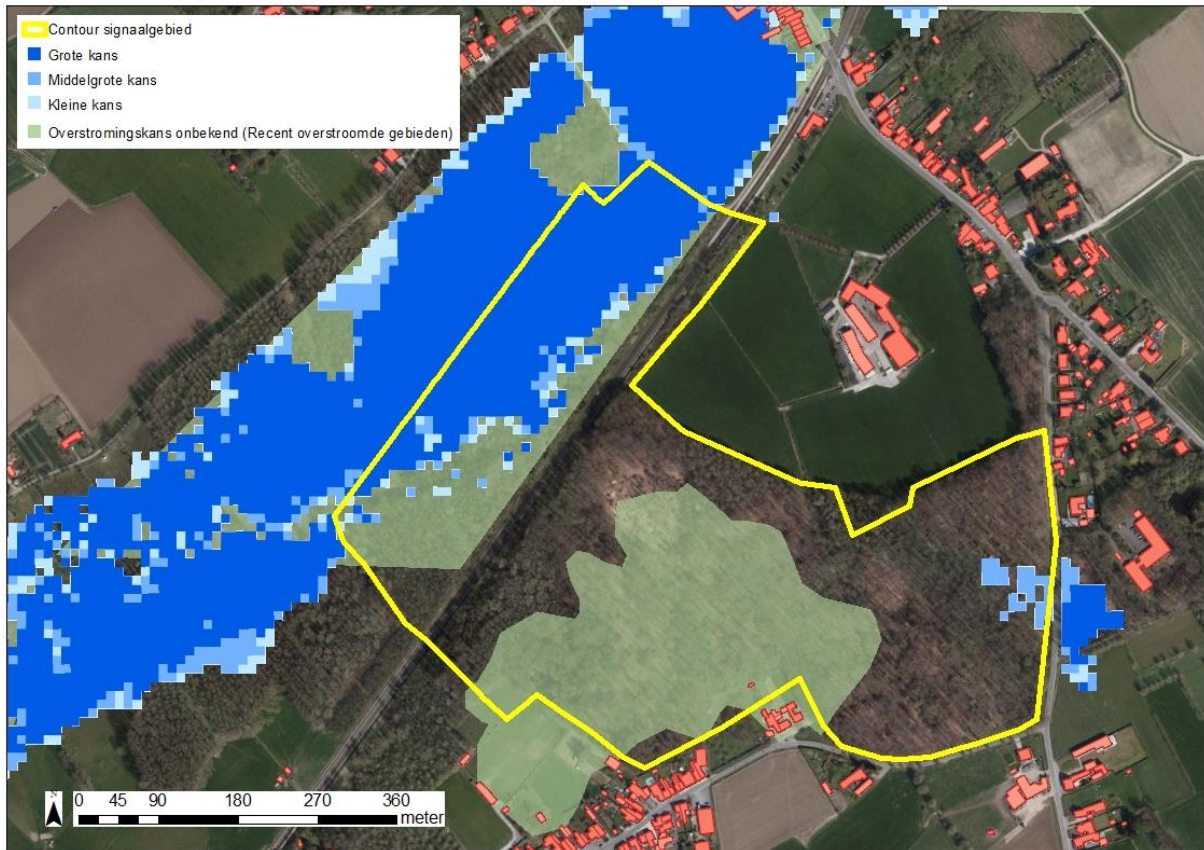
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Ten noorden van de spoorweg is ruim de helft van het signaalgebied aangeduid met een grote kans op overstromingen.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

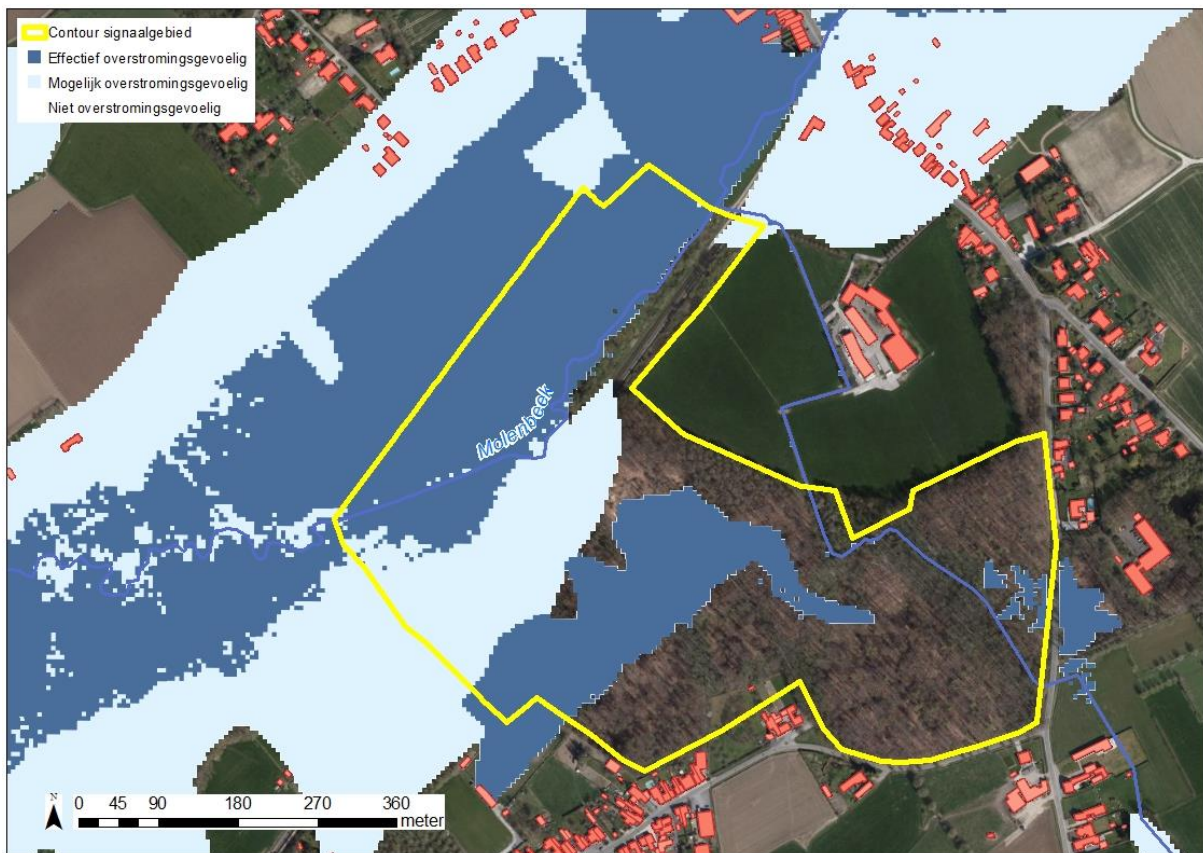
Er is geen klimaatmodel van het gebied gemaakt in het kader van de ORBP.

3.2 Bespreking watersysteem

Ten noorden van de spoorweg is er grote kans op overstromingen volgens de overstromingsgevaarkaart. Ten zuiden is er een kleine zone met middelgrote gemodelleerde kans op overstromingen.

Een groot deel van het gebied is aangeduid als recent overstromd gebied: ten noorden in 2010, ten zuiden in 1999 en 2002. De contouren van het effectief overstromingsgevoelig gebied zijn groter dan de voorspelde gemodelleerde contouren op de overstromingsgevaarkaart.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het hoofdstuk 'visie' van het bekkenspecifiek deel Benedenscheldebekken (deel van het stroomgebiedbeheerplan 2016-2021) geeft het volgende weer:

'De **Molenbeek-Gondebeek**, de Molenbeek-Kottembeek en de Molenbeek-Grote Beek vormen de drie belangrijkste waterlopen in deze cluster. Ze lopen ongeveer parallel vanuit het zuiden van de cluster noordwaarts en monden uit in de Schelde.

In de noordelijker gelegen valleigebieden is er regelmatig wateroverlast. Het zuidelijk deel van de cluster Drie Molenbeken grenst aan het reliëfrijke gebied van de Vlaamse Ardennen. Door de steile hellingen en de moeilijk doordringbare ondergrond (kleiig en lemig) is het nog **meer dan elders nodig dat de waterafvoer van de hoger gelegen delen naar de vallei er traag en gecontroleerd gebeurt**. De cluster Drie Molenbeken wordt ook **doorsneden door harde infrastructuren** zoals de E40 en de R4. Deze kunnen zorgen voor een aanmerkelijke toevoer van water naar de lokale waterlopen. **Het principe om hemelwater lokaal op te vangen, vast te houden en vertraagd af te voeren** zowel via infiltratie- als bufferbekkens **zal in de volledige cluster extra aandacht krijgen**. Voor nieuwe projecten zoals bijkomende verharde oppervlaktes en rioleringsprojecten, vergt dit strengere voorwaarden t.a.v. de hemelwaterafvoer. Voor de baangrachten is er naast aandacht voor de waterkwantiteit ook aandacht voor waterkwaliteit (koolwaterstoffen).

Langs deze drie hoofdwaterlopen maar ook langs kleinere waterlopen zijn reeds een aantal GOG's functioneel. In de volgende planperiode zal verder aandacht gaan naar de zoektocht en aanleg van

bijkomende overstromingsgebieden. Naast de drietrapsstrategie 'vasthouden-bergen-afvoeren' en het aanleggen van bergingsgebieden opwaarts, is in deze deelgebied ook berging stroomafwaarts belangrijk. Zulke gebieden kunnen bij hoog tij in de Schelde het debiet van de zijlopen bufferen tot opnieuw gravitair kan geloosd worden. ...'

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

In de ruimtelijke visie van AGNAS door het Vlaams Gewest is het Aalmoeseneiebos aangeduid als uit te breiden en structureel te versterken groter complex van ecologisch zeer waardevol historisch bos, die een hoofdfunctie natuur krijgt.

De provincie heeft de omgeving van het Aalmoeseneiebos gelecteerd voor bosuitbreiding.

Ook de gemeente Melle geeft het in haar GRS weer als een belangrijk te vrijwaren en te versterken bosgebied in de gemeente. In het GRS wordt het deel ten noorden van de spoorweg ook expliciet aangeduid als zone te vrijwaren van bebouwing (omwille van waterproblematiek). Dwars door het gebied wordt ook een gewenste nog te realiseren fietsverbinding aangegeven (langs de spoorweg).

In het GRS van Oosterzele wordt ook de bosuitbreiding van het Aalmoeseneiebos ondersteund.

Op de Ferrariskaarten is een deel van het Aalmoeseneiebos al ingekleurd als bos. Het Aalmoeseneiebos is het proefbos van de Universiteit Gent. Vanaf 1993 worden de wetenschappelijke zone en de meetoren gebruikt als openluchtlaboratorium, maar ook in andere delen van het bos gebeurt wetenschappelijk onderzoek naar bomen en bossen. Het bos wordt ook gebruikt als wandelbos. Het is een van de weinige openbare bossen in de Gentse regio. Er is een goedgekeurd bosbeheerplan.

Een herbestemming is niet nodig omdat de bestemming openbaar nut wordt ingevuld en deze functionele invulling bewaard blijft. De nodige ruimte voor waterberging in het gebied blijft op die manier gevrijwaard.

4.3 Lopende initiatieven:

Het gebied is nu reeds habitatrictlijngebied en zal ook opgenomen worden met specifieke doelstellingen in het managementplan.

De gemeente Oosterzele en de gemeente Melle hebben de intentie om een fietspad over lange afstand aan te leggen langsheen de spoorweg.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Gebiedsgericht en thematisch overleg_140821: Hans Magerman (diensthoofd technische dienst, Melle), Dirk Gistelincx (schepen, Melle), Frank Everaerts (diensthoofd grondgebiedzaken, Melle), Leen Voet (milieuambtenaar, Melle)

Telefonisch contact_141030_Ronny Meerpoel (milieuambtenaar, Oosterzele)

Gebiedsgericht en thematisch overleg_160120: Hans Magerman (diensthoofd technische dienst, Melle), Dirk Gistelincx (schepen, Melle), Dirk De Ganck (dienst woon- en leefomgeving – RWO, Oosterzele), Stefanie De Grootte (universiteit Gent), Ria Van Peteghem (dienst ruimtelijke planning, provincie Oost-Vlaanderen), Bruno Samain (dienst integraal waterbeleid, provincie Oost-Vlaanderen), Elias Verbanck (Agentschap voor Natuur en Bos), Stephanie De Mûelenaere (Ruimte Vlaanderen)

Op 24/05/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Oosterzele zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing. Op 10/05/2016 heeft het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Melle kennis genomen van het verslag GTO over het signaalgebied.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Aelmoeseneiebos zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied: -

B: maatregelen met behoud van bestemming

Een herbestemming is niet noodzakelijk omdat de bestemming openbaar nut wordt ingevuld door bos (wetenschappelijk onderzoek/openbaar bos) en deze functionele invulling bewaard blijft.

A: watertoets: -

Instrument: Vergunning

Initiatiefnemer: Gemeente

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied is gelegen in openbaar nut, is volledig bebost en in gebruik door de UGent. Delen van het gebied zijn effectief overstromingsgevoelig. Het gebied is bovendien ook gelegen in Habitatrictlijngebied. Het gebied dient zijn huidige invulling als bos te behouden. Bouwen in dit gebied is niet aan de orde. Een herbestemming is niet noodzakelijk omdat de bestemming openbaar nut wordt ingevuld door bos (wetenschappelijk onderzoek/openbaar bos) en deze functionele invulling bewaard blijft.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.